

DOKUMACILIK SANATININ TRABZON/ŞALPAZARI YÖRESİNDEKİ YANSIMASI VE MOTİF İNCELEMESİ: ÇANTA VE ÇORAP ÖRNEĞİ

THE REFLECTIONS OF WEAVING AND PATTERN, IN THE REGION OF ŞALPAZARI, TRABZON: THE EXAMPLES OF BAGS AND SOCKS¹

ТКАЦКОЕ ДЕЛО В TRABZONСКОМ/ШАЛПАЗАРСКОМ РАЙОНЕ И ИССЛЕДОВАНИЕ УЗОРОВ НА ПРИМЕРЕ СУМОК И ЧУЛКОВ

Fatma YILDIRMIŞ*

ÖZ

Dokumacılık Türk tarihinin en eski dönemlerinden beri yapılmaktadır. Bir ihtiyacın gelişerek sanat eserine dönüşünün izleri, tarihin sayfalarında takip edilebilmektedir. Osmanlı arşivlerine bakarak; dokumacılığın, çalışmaya konu olan Trabzon'da da çok geliştiği söylenebilir. Trabzon'un dokuma giysi çeşitleriyle ünlenen Şalpaزاری ilçesi, bu araştırmanın evrenini oluşturmakta olup farklı dokuma türlerinden çanta ve çorap, yaygınlığı ve çeşitliliği itibariyle dikkat çekicidir. Sahada yapılan derlemelerle ürünlerin fotoğrafları çekilmiş, envanterleri hazırlanmış, motifleri çıkartılmıştır.

Çalışma, dokumanın ve Trabzon'da dokumacılığın tarihsel gelişiminin anlatıldığı bir giriş bölümünden sonra üç ana bölüm ve sonuç kısmından oluşmaktadır. Bu ana bölümler; Şalpaزاری yöresine ait dokuma türleri, bu dokumalarda kullanılan motifler ve dokuma örnekleri şeklindedir. Dokuma çeşitlerinden biri olan çanta eskiden taşıma ve saklama amaçlı kullanılırken günümüzde bir aksesuara, hediyeelik eşyaya dönüşmüştür. Diğer bir dokuma çeşidi olan çorabın ise günümüzde yapılış amacı değişmemekle birlikte renk ve desenlerinde artışlar olmuştur. Ayrıca her iki dokuma çeşidi de eskiden çeyizin olmazsa olmazı iken günümüzde bu özelliği sadece çorap devam ettirmektedir. İncelemede, çanta ve çoraplardaki motifler hem yöresel ismiyle hem de varsa Türk dünyasındaki benzer motif ismi ile birlikte verilmiştir. Son olarak da ürünler hakkında ayrıntılı bilgiler verilerek ürünler tanıtılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Trabzon/Şalpaزاری, dokumacılık, çanta, çorap, motif.

ABSTRACT

Weaving has been done since the earliest period of Turkish history. Traces of a need that turns into an artwork can be traced in the pages of the history. Referring to the Ottoman archives; it can easily be said that the art of weaving was also well-developed in Trabzon, the subject of this study. The country of Trabzon, Salpaزاری, which has become famous for its woven garments, constitutes the research domain of this article, and bags and socks attract our attention with their diversity ve commonness. During the studies in the area, some photographs were taken, their inventories were prepared, and motifs were worked on.

¹ . DOI: 10.17498/kdeniz.335

* Doktor, KTÜ Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, fatma.hamzaoglu@hotmail.com

After an introduction that describes the historical development of weaving in Trabzon, this study consists of three main sections and the conclusion part. These main sections are: types of woven pieces from Salpazarı, the motifs used in these weaves and the samples of fabrics. The bag, as a kind of weaving, was a means of transport and storage once upon a time, but today it has turned into an accessory or a gift. The function of socks, which are another kind of weaving, has not changed, however; today it has an increase in color and pattern. In addition, while both types of fabrics were used as an essential part of dowry, today only socks are included. In the research, the motifs in bags and socks are named both with their traditional names and , if there are any, with similar motifs in the Turkic World. Finally, detailed information about the products is presented and they are uniquely introduced.

Key Words: Trabzon/Şalpazarı, weaving, bag, socks, pattern.

АННОТАЦИЯ

Турецкий народ занимался ткацким делом на протяжении всей своей истории. Со временем, оно превратилось в искусство, следы которого можно соблюдать на страницах истории этого ремесла. Данные османских архивных документов показывают сильное развитие ткачества в Трабзонском вилаете. В данной статье мы обратили внимание на разные узоры, изображенные на сумках и чулках, их распространение из Шалпазарского района в другие места. Нами были проведены полевые работы, сняты фотографии разной продукции, проведена инвентаризация найденного материала, изучены узоры.

Статья состоит из введения, в котором описывается развитие ткацкого дела в Трабзонском вилаете, трёх заглавий и заключения. В заглавиях разъясняются разновидности узоров ткацкого дела Шалпазарского района. Надо обратить внимание на то, что сумки этого района ранее применялись для переноса и хранения разных вещей. На сегодняшний день они применяются как аксессуар. Что касается чулков, значение не изменилось, к ней добавились разные окраски и орнаменты. Изученные нами узоры сумок и чулков носят как местные, так и названия на разных тюркских языках.

Ключевые слова: Трабзон/Шалпазар, ткацкое дело, сумка, чулок, узор

GİRİŞ

Dokumacılık, insanların iklim ve diğer çeşitli durumlardan doğan temel gereksinimleri doğrultusunda ortaya çıkan ve zaman içerisinde geliştirilerek devam eden bir sanattır (Akan 2008: 22). Atkı ve çözümlü ipliklerinin dikey açı yapacak şekilde, birbirinin altından ve üstünden geçirilmesiyle ortaya çıkan düz yüzeyle ürünlere dokuma adı verilir (Ersoy 1997: 284). “Tokımak” veya “tokumak” sözcükleri Türk kültürünün en eski dönemlerinden beri mevcuttur. Dokuma yapan kişi için “tokucu” veya “dokuyucu” ifadeleri metinlerde sıkça yer alır (Ögel 2000: 155). Dokumacılık sanatı, ilk olarak Neolitik dönemde bitkilerin örülmesiyle başlamıştır. Bu dönemde insanlar bitkilerin saplarıyla sepet, halat, hasır gibi gündelik hayatta kullandıkları eşyaları örmüşlerdir. Mısır’da bulunan, günümüzden 10. 000 yıl öncesine ait sepet kalıntıları da bu durumu kanıtlar niteliktedir (Yalçın vd. 2010: 1-2). 1962’de James Mellaart ve ekibi yaptığı araştırmalarla dokuma tarihinin ketenle başladığını ortaya koymuştur. Çatalhöyük’ün 4. katında rastladıkları kumaş parçalarının, önce

radiokarbon analizi yapılarak sonra da sulandırılmış alkali ile kaynatılarak MÖ VI. binin başlarına ait bitki elyafından yapılan keten bezi olduğu kesinlik kazanmıştır. Yine Çatalhöyük'ün doğusundaki Çayönü Tepesi'nin ilk katlarında MÖ 7000'li yıllara ait olduğu tespit edilen yağlı keten tohumlarına rastlanmıştır (Oğuz 2004: 37-38). İlk dokuma örneklerinin ise çözgü ipliklerinin dikey şekilde uçlarından ağırlıklar ile asıldıkları ve atkının ise bunların arasından iplikler tek tek kaldırılıp geçirilerek yapıldığı tahmin edilmektedir (Alpay 1983: 1).

El dokumacılığı, yüzyıllarca yaylak kışlak hayat süren Türklerin vazgeçilmezleri arasında olduğundan Türk kültürünün maddi kültür öğeleri arasında önemli bir yeri vardır. Orta Asya ve sonrası Anadolu'da yüzyıllarca düzen kurmuş olan Türk insanı, yün, pamuk, tiftik, keten, vb. ham maddelerden çadırını, çuvalını, kilimini, beşliğini, giysisini dokumuştur (Aytaç 2010: 191). Orta Asya kökenli dokumalar günümüzde bütün dünyada renkleri, motifleri ve sembol dili ile üstlendikleri vazife bakımından taşıdığı farklılıkla dikkat çeken önemli el sanatlarındandır. Avrupa'da üretilen sanat eserlerinde de zaman zaman görsel yansımaları olan Türk el dokumalarının sanat yapıtlarına bu katkısı da hayli dikkat çekicidir. Bu dokumalar, Türk sanatını farklı yönleriyle dünyaya tanıtmada etkili olmuştur (Aytaç 2008: 205).

Selçuklular, kendilerinden önce Anadolu'da zaten var olan dokumacılık sanatına önemli bir gelişme kazandırmıştır. Fakat ne yazık ki, bu çok değerli kumaş parçalarından müzelerimizde hiç örnek bulunmamaktadır. Buna karşılık bazı Avrupa müzelerinde bu güzel örnekler sergilenmektedir. Osmanlılarda devletin büyüme ve yükselme dönemiyle paralel olarak dokumacılık da gelişmiştir. Tahmini 1250-1532 tarihleri arasında meşhur Antakya çuhaları, Musul'un ipek üzerine sıрма karışık kumaşları, Bursa, Bilecik, Üsküdar dokumaları, Halep ve Adana astarları, Şam damaskosu, özellikle İstanbul'un çuha, kadife, peştamal, kaftan ve ihramları, Hilali, Seraser, Canfes, Hare Zerbest, Şam Bağdadisi, Kemha, Şam toplusu, Elvani, Gülgün vb. gibi daha pek çok kumaş tipleri ve çeşitleri Osmanlı ve dünya şaheserleri olmuştur (Yağan 1978: 62).

Anadolu kadını, sosyo-ekonomik ve geleneksel yapıya uygun olarak çok küçük yaşlardan itibaren bütün duygu ve isteklerini, inançlarını, kendi zevk ve anlayışıyla değerlendirerek dokuduğu ürün üzerinde dile getirmek suretiyle maddi bir kültür ögesiyle sessiz bir dil kullanılmaktadır. Bu sessiz dil, aslında hayatın içinde ve her köşesinde sahibinin sesi ve sözcüsüdür.

Yöresel üretimde dokumacılık, Türk geleneksel yaşamında her yaştan bütün aile bireylerinin dayanışmasıyla üretilen, köklü bir iştir. Erkekler yünü, kadınlar ipi üretmekte, genç kızlar da dokuma işiyle uğraşmaktadır. Bu iş bölümü göz önünde bulundurulduğunda dokumacılık, sosyal anlamda da değer taşımaktadır. Fazla bir getirisi olmasa da büyük bir sermaye gerektirmeden yapılan dokumacılık, aileye katkı sağlama açısından önem arz eder (Başaran vd. 2008: 243-244).

Dokumada kullanılan en önemli alet tezgâhtır. Tezgâh çeşitleri ise şöyledir: Kirkitli dokuma tezgâhları;

1. Yatay Tezgâh (yer tezgâhı, konargöçer tezgâh)

2. Dikey Tezgâh (ıstar, ip ağacı, mazman)

3. Gelişmiş Dikey Tezgâhları (kilim tezgâhı ve halı tezgâhı) olarak üçe ayrılıyor. En basitinden en gelişmişine kadar çözgülerin sarıldığı iki uzun direk, çözgülerin alt-üst ayrılmasına yarayan gücü ağacı ve çözgülerin arasına konan varan-gelen (var-gel) adlı tahta, el dokuma tezgâhını oluşturmaktadır (Oğuz 2004: 347).

Fotoğraf 1: Keşan Tezgâhı

Kaynak Kişi: Fatma Yıldırımış

Araştırmaya konu olan Trabzon yöresinde dokumacılık, bölgenin en eski el sanatlarından. Tarihî belgelerde “Padişahın donu ile gömleği ve ipekli kumaşlar Trabzon dokumasından tedarik edilirdi” (Oğuz 2004: 290) şeklinde kayıtlarla karşımıza çıkan ve “Trabzon bezi” olarak bütün Osmanlı vilayetlerinde ün yapan Trabzon dokumalarının üretimi, kırsal kesimdeki talebin yanı sıra turistik talebin oluşması sebebiyle de hâlâ devam etmektedir. Trabzon’da el dokumacılığında bir gerileme söz konusu olmasına rağmen, peştamal vb. eşyanın halkın günlük yaşamındaki yerini koruması bu geleneksel sanatın yaşamasını sağlamaktadır. El tezgâhlarında, el eğirmesi yöntemiyle elde edilen kendir ipliği ile yapılan dokumalar, yerini zamanla pamuğa bırakmıştır. İğdir, Erzincan ve Çukurova’dan sağlanan pamuk ipliğiyle Maçka, Çarşıbaşı, Beşikdüzü ve Şalpazarı gibi ilçelerde başta peştamal olmak üzere, perde, gömleklilik, şal, başörtüsü, kuşak vb. dokumalar üretilmektedir. (Akbulut 2004: 148-150).

Trabzon’un keteninin kıymetini Evliya Çelebi’nin kayıtlarında da görmek mümkündür. Seyahatnamenin esnaflar bölümünde Trabzon keteninin değerini gösteren küçük bir olay anlatılır. Mısırlı tüccarlarla Anadolu tüccarlar arasında IV. Murad’ın huzurunda bir tartışma olur. Bu tartışma esnasında Trabzon keteni, bezi ve gömleği övülür. (Dağlı 1999: 264). Saraya girebilecek kadar değer kazanan bu dokumaların ünü yurt dışına da yayılmış, Trabzon keten bezleri 1855’te Paris Sergisi’nde yüksek derece kazanmıştır (Oğuz 2004: 290).

Fotoğraf 2: Tezgâh Başında Kadın

Kaynak Kişi: Atilla Alp Bölükbaşı Arşivi

Dokumacılık, Trabzon yöresinde çok eski bir geçmişe sahiptir. Bölgede görülen ilkel tezgâhlar ve diğer dokumacılık aletleri bunun kanıtıdır. Trabzon ilinin tarihî ve coğrafi yönü incelendiğinde el sanatlarının hangi nedenlere bağlı olarak geliştiği ortaya görülecektir. Trabzon, birçok medeniyete ev sahipliği yapmış, kültür beşiği hâline gelmiştir. Aynı zamanda Trabzon, ipek yolunun üzerinde bulunması ve ticaretin gelişmiş olmasıyla da el sanatlarının gelişip yaygınlaşmasına imkân hazırlamıştır. Dokumacılık da bu fırsatların etkisi altında yaygınlaşarak gelişen el sanatlarından biridir. Dokumacılık eskiden ilin hemen hemen her ilçesinde yapılırken zamanla bu coğrafya daralmış, günümüzde sadece Şalpazarı ve Çarşıbaşı ilçelerinde yapılmaktadır. Bu coğrafi daralmada diğer ilçelerde farklı el sanatı ürünlerinin yaygınlaşması, keten üretiminin yasaklanması, sanayinin gelişmesi vb. birçok nedenler etkilidir. Ayrıca coğrafi ve ekonomik şartların değişmesi ve ilde meydana gelen doğal afetler gibi sebepler halkı başka şehirlere göç etmeye zorlamış, nüfusun azalışına bağlı olarak sanatların ve pazarların yeri değişmiştir. Böylelikle ilin Çarşıbaşı ilçesinde keşan yapımı, Şalpazarı ilçesinde dastar, dırmaç, çanta, çorap, kuşak yapımı devam etmektedir.

1. Çalışmamızda Kullanılan Şalpazarı Yöresine Ait Dokuma Çeşitleri

1.1. Çanta (Çenti)

Çanta meşin, kösele, kumaş gibi araç-gereçlerle yapılan para, evrak, yiyecek koyup taşımaya yarayan ağız kapanabilir, omuza asılarak veya elde taşınabilir eşya (Türkçe Sözlük 2005: 392) olarak tanımlanır. Doğu Karadeniz Bölgesi'nde bir şeyler taşımak ve saklamak amacıyla kullanılan çantalar, Anadolu'da kullanılan heybe ve torbayla aynı görevi yaparlar.

Fotoğraf 3: Çanta Takan Kadınlar

Kaynak Kişi: Atilla Alp Bölükbaşı Arşivi

Çanta ile aynı vazifeyi yapan heybe de içinde yiyecek taşımak veya giyim eşyalarını saklamak üzere dokunur. Heybeler, halı veya düz dokuma yaygılardan birisi ile dokunur. Halı, heybe zenginlik işaretidir. Heybeyi, orta hâlli vatandaş yün ile daha fakir durumdakiler ise kıldan dokur. Dokunduğu malzemeye göre yün heybe, kıl heybe, taşındığı yere göre boyun heybesi, at heybesi, eşek heybesi gibi isimler alır (Deniz 2007: 1-2).

Çanta, Şalpazarı yöresinde çok eski zamanlardan beri kullanılmaktadır. Çantanın yöresel ismi çentidir. Ayrıca eski dönemlerde çantanın dışında çantadan biraz daha büyük zembil de kullanılmıştır. Çanta ve zembiller bir yerden bir yere bir şey taşımak, örneğin alış-veriş ürünlerini ya da tarlaya gidip gelirken gerekli eşyaları taşımak gibi amaçlarla kullanılmıştır. Görüşmeler sırasında her şeye ait bir çanta olduğu ve özel olarak onun için kullanıldığı tespit edilmiştir. Ekmek çantası, tohum çantası, tane çantası gibi.

1.2. Çorap

El sanatları içinde dokuma türünde en çok karşılaşılan ürünlerden biri de çoraptır. Genellikle kadınların emeği olan çoraplar, hem ihtiyacı görmek hem de pazarlanmak amacıyla örülür. Çoraplar renk, motif ve malzeme olarak yöreden yöreye çeşitlilik arz eder.

Temel giyim ihtiyaç maddelerinden biri olan çorap, yalnızca bir örtünme malzemesi olmayıp insan sağlığı açısından da son derece önemli bir giysidir. Çorap, insanın hayatı boyunca çok sayıda tükettiği ve kullandığı giyim eşyaları arasında ömrü en kısa olanıdır. Günümüze göre değişik doku ve şekillerde de olsa çorap tarihi çok eskilere dayanmaktadır. MÖ 8. yüzyılda yaşamış eski Yunan şair Heseidos, hayvan kılından örülen bir ayakkabı astarından (Pilo) bahseder. Ayrıca Anadolu'da MÖ 5. yüzyılda Altay Pazırık Kurganı'nda bulunan keçe çoraplar, Türklerde çorap geleneğinin çok eskilere dayalı olduğunu kanıtlar ve Mezopotamya'da, MÖ 20. yüzyılda örme çoraplar bulunduğu rivayet edilmektedir. Örgü ile çeşitli ürünler meydana getirilmesine rağmen gerek ipin dayanıksızlığından gerekse iklim koşulları nedeniyle geçmişte yapılan örgüler günümüze kadar ulaşamamıştır. Bu nedenle eskiden yapılmış el örgüleri renk, iplik, üzerine yapılan desen ve motif bakımından değerli durumdadır (Köklü 1997: 21).

Çoraplarda kullanılan kompozisyonlar, yörelere ve motif özelliğine göre değişiklik göstermektedir. Bu kompozisyonlar, bir veya birkaç türlü motifin bir araya getirilmesiyle ortaya çıkar (Özbel 1945: 8).

El örgüsü çorapların sınıflandırılması; kullanılan araç-gerece, kullanım alanlarına, renklerine, boylarına, motif ve desenlerine, örme tekniklerine göre yapılabilir.

Kullanım alanlarına göre;

- Günlük çoraplar
- Gelin çorabı
- Çeyizlik çoraplar
- Damat çorabı
- Töre çorapları
- Asker çorapları
- Oynaş çorapları
- Yol çorapları
- Güreş çorapları

Aracına göre;

- Beş şiş ile yapılan çoraplar
- İki şiş ile yapılan çoraplar
- Tığ ile yapılan çoraplar

Desen ve motif çeşitlerine göre çorap çeşitleri;

- Nesneli bezemeli çoraplar

- Geometrik bezemeli çoraplar
- Figürlü bezemeli çoraplar
- Karışık bezemeli çoraplar
- Bitkisel bezemeli çoraplar (Yazar 2011: 21)

Bazı bölgelerde çoraplarla ilgili âdetler ve inanışlar vardır. Örneğin, beyaz çorap hediye edilmesi, aydınlık temennileri; siyah çorap hediye edilmesi kötü temennileri ifade ederken başka renkteki çorapların hediye edilmesi de üzerindeki renk ve motiflerin manasına göre anlam kazanır. Bir çorabın örülüşündeki hata veya çaprazın, evliler arasında geçimsizliğe sebep olduğu düşünülürken çorap çiftinden tekinin kaybolması veya çalınmasının, evlilerin ayrılığına sebep olduğuna inanılır. Bunun dışında dul bir kadının erkek çorabı giymesinden evlenmek istediği manası çıkarılır (Özbel 1945: 11).

Araştırma yöresinde üretilen çoraplar, iki çeşittir. Birincisi ala çoraptır. Bu çoraplar desenli, renkli, çeşitli boy ve şekillerdedir. İkincisi yün çoraptır. Yün çoraplar ağırlıklı olarak krem renkte, ala çoraplara göre daha sade ve farklı boy ve şekillerdedir. Çorapların kullanımı ve üretimi yörede hâlen devam etmektedir.

2. Şal pazarı yöresinde dokunmuş çanta ve çoraplarda kullanılan motifler

Dokuma, yüzyıllardan beri uğraşılan bir ata sanattır (Derman vd. 2008: 432). Dokuma sanatı yüzyıllar boyu konuşma dilini motif ve renklerin ifade ettiği sessiz fakat etkili bir iletişim aracı olmuştur. Çıkış noktası ihtiyaçtan kaynaklanan zaman içerisinde kişinin estetik değerleri ile birleşerek sanata dönüşen dokumalarda farklı yörelerde de aynı teknikler kullanılmıştır (Ülger 1999: 286). Bu tekniğin sanatçıları imgeleriyle tasarımlarını birleştirerek hiç de küçümsenemeyecek bir noktaya gelmişlerdir. Dokuma sanatı farklı kültürlerin aynı özellikleri paylaştığı sanat olarak en baştadır ve malzeme farklı olsa da teknik aynı dili konuşur (Özay 1997: 309-310).

Çorapta kullanılan motifler, hayatın geçiş dönemlerini yansıtırken aynı zamanda doğada görülen bitki ve hayvanların sembollerini de taşırlar. Kadınlar, çoraplara kendi iç dünyalarını, gizli isteklerini, umutlarını, hayallerini, toplumdaki yerini vs. yazarlar. Kadının yaşamı, geçmişi, sevdiği, sevdikleri, kini, nefreti, evliliği çoraplara nakış nakış işlenmiştir. Kadın yaşadıklarını bu nakışlara verdiği adlarla somutlaştırmıştır. Bıçak burnu, çakal dişi, çavuş nişanı, deli yılanlı, fesi püsküllü, gelin öldüren, gönül çengeli, hanın kızı, harmanda gelin sırtı, kabakçioğlu bunlardan bazılarıdır (Taner 1983: 12-13).

Çorapların üzerine uygulanan motifler şöyle sınıflandırılabilir:

- Bitkiler (Çiçek, yaprak ve meyvelerden etkilenerek onları motif olarak kullanmışlardır. Bunlarından bazıları, kiraz, çilek, elmalı, pıtrak, sarmaşık, söğüt dalı vb.)
- Canlılar (Kuş, geyik, kaz, ördek şekilleri, kurt izi, kedibastı, sığır yolu, ceylan tırnağı, katıpcımdığı, âşıkkipiği vb.)
- Eşyalar (Salkım küpe, gülküpe, sandık, kadeh, irbik vb.)
- Arkeoloji eserleri üzerindeki süsler (Anadolu'nun birçok yerinde bulunan arkeolojik eserlerin üzerindeki resim ve şekillerin bazen aynılarını bazen ekleme veya çıkartma yapmak suretiyle değişiklikler yaparak yeni motifler çıkarılır.)
- Süslü eşyalardan ve yazılardan kopyalar (Halı, kilim, şal, işleme gibi türlerde kullanılan motiflerdir.)

• Semboller (Halkın iç dünyasını yansıtan motiflerdir. Yandım alamadım, sarhoş yolu, ergen bıyığı, yârımı eller aldı vb.) (Özbel 1945: 7-8).

Halkın yaşamından ve kültüründen ayrı düşünölemeyen çorap, halk kültürünün en belirgin rengini, canlılığını ve anlatımını yansıtır. Anadolu'daki çoraplar incelendiğinde yurdun her köşesinin çoraba bakışının farklı olduğu görülür. Herkes kendi ailesinin, aşiretinin sembolünü en güzel anlatımla çoraba işlemiştir. Bu kültürel anlatım kadın, erkek ve çocuk çorabında ayrı ayrı olduğu gibi genç kız, genç erkek, nişanlı, asker, dul, yaşlı çorabında da değişiklik gösterir (Taner 1983: 12). Örneğin; köylerde bekâr erkekler “küçük ağa” motifli çorapları, evliler “büyük ağa” motifli çorapları giyerler. Âşık kirpiğı, fincan göbeğı, ince tütün, dallı, abani adlı motifler arasında “dallı”yı gelinler, “abani”yi damatlar giyer. Bu çoraplar altın ve gümüş tellerle işlenir. Ayrıca çoraplar, ak, kara, alaca, kınalı, nakışlı, buruncaklı, tüylü olarak gruplandırılabilir (Umut 2009: 30).

Çalışma sahası olan Şalpazarı yöresinde çanta yapımında ağırlıklı olarak siyah renk kullanılır. Çantada; süpürge, kuşgözü çapraz, zikzak boncuklu, düğmeli motifleri tercih edilir. Çorapların yapımında kullanılan motifler ise; aynalı, çapraz, kuşgözü, kafes, çiçekli, petek, örümcek, balık kılçığı, direkli göz, burmalı, puturlu baklava, direk, baklava dilimi olmak üzere on üç tanedir. Bunlardan beşinin Türk sanatındaki karşılık ve benzerleri tespit edilmiştir. Aynalı motifinin Türk sanatındaki karşılığı aynıdır. Bunun dışında bülbül yuvası (kuşgözü), ocaklar (kafes), kedi izi, karanfil (çiçekli), kuş kafesi (petek) motifleri, Türk dünyasındaki geleneğın yöredeki yansımaları ve benzerleridir.

Sonuç

Bir toplumun sözsüz dili ve edebiyatı olan el sanatları, içinde bulunduğu toplumun kültür taşıyıcısı görevini üstlenirler. Bir el sanatının yok olması demek, o toplumun dilinin ve de kültürünün de kaybolması demektir (Karakaş 2013: 154). Anadolu yüzyıllarca medeniyetin ve sanatların ev sahipliğini yapmıştır. Fakat maalesef Anadolu'nun o görkemli ve altın çağı kapanmış, el sanatlarının çoğu ya gerilemiş ya şekil değiştirmiş ya da tamamen ortadan kaybolmuştur.

İnsanoğlunun yapraklarla başlayan giyinme süreci, avladıkları hayvan postları daha sonra da bataklık otu, hasır otu, saz gibi otların ve uzun at kollarının kullanılması ile devam etmiş ve yavaş yavaş günümüzdeki modern şeklini almıştır. İhtiyacın ve sosyal hayatın etkisiyle çeşidi ve kalitesi artan dokumalar, bu sürecin getirisidir.

Çanta, Şalpazarı yöresinin geleneksel taşıma aracı olup asıl işlevini yavaş yavaş kaybetmeye başlamıştır. Şimdilerde süs eşyasına dönen dokuma çantaların süs çantası, telefonluk, anahtarlık gibi çeşitleri yapılmaktadır. Süpürge, kuşgözü çapraz, zikzak boncuklu, düğmeli motifleri yörede tespit edilen çanta motifleridir.

Çorap örgülerin bütün çizgileriyle günümüzde kullanımı ve dokuması devam etmektedir. Çorap, özellikle iç ve yüksek kesimlerde, köylerde dokunmakta ve kullanılmaktadır. Çorapların yapımında kullanılan motifler; aynalı, çapraz, kuşgözü, kafes, çiçekli, petek, örümcek, balık kılçığı, direkli göz, burmalı, puturlu baklava, direk, baklava dilimi olmak üzere on üç tanedir. Bunlardan beşinin Türk sanatındaki benzerleri tespit edilmiştir. Aynalı motifinin Türk sanatındaki benzeri de aynıdır. Bunun dışında bülbül yuvası (kuşgözü), ocaklar (kafes), kedi izi, karanfil (çiçekli), kuş kafesi (petek) motifleri yöredeki motiflerin Türk dünyasındaki geleneğın yansımaları ve benzerleridir.

Dokumaların teknik, desen, renk ve kullanılan malzeme olarak belirlenmesi, dokuma örneklerinin görsel teknolojiyle arşivlenmesi, dokumaların gelenekselliğini korumak,

kaybolmalarını ve yozlaşmalarını önlemek, gelecek kuşaklara aktarımını sağlamak açısından gerekli önlemlerdir. Dokumaların yöredeki ihtiyaca yönelik kullanımları ve çeyiz gibi geleneksel kullanım alanları dışında, günümüz modasına uygun giysi ve ev dekorasyonunda değerlendirilebilecek şekilde yeni kullanım alanlarının oluşturulması, turizmde hediyelik eşya yapımında dokumalardan yararlanılması gibi girişimlerde bulunulduğunda bu sanatın yaşaması sağlanacağı gibi yöre halkına da ek gelir kaynağı oluşturulabilecektir.

Yörede üretilen çanta ve çoraplar ilin diğer ilçelerine de pazarlanmaktadır. Bu şekilde ürünlerin yapımı ekonomik yönden de desteklenmektedir. Ayrıca genelde el sanatlarının özelde çanta ve çorap üretiminin geliştirilmesinde halkın özellikle kış günlerinde geçen boş zamanlarını doğru bir şekilde değerlendirmesi sağlanmalıdır. El sanatlarındaki geleneksel şekil, desen, renk, motif, işleme tekniği gibi kültür öğeleri çağın ihtiyaç ve estetiğine uygun hale getirilmelidir.

Sanayileşmenin bir sonucu olarak teknolojik gelişmeler; kent insanı ile birlikte kırsal bölgelerdeki nüfusu da etkilemiştir. Özellikle tarımda makineleşme, köylerde işsiz nüfus fazlalığı oluşturmuş, bunun sonucunda da köylerden kentlere ve büyük şehirlere göç hızlanmıştır. Geleneksel değerlerini yaşayan bu insanlar, geleneklerini ve becerilerini bırakmaya başlamışlar sonrasında teknolojik ürünleri tercih etmiştir. Halk zanaatı ürünlerine ihtiyacın azalması, çeşitli zanaat kollarının yavaş yavaş yok olmasına sebep olmuştur.

Başlangıçta değişik ihtiyaçlardan üretilen el sanatı ürünleri şimdilerde zevke dönüşmüştür. Son zamanlarda bahsi geçen nedenlerden dolayı azalan ilginin tekrar arttığı görülmektedir. Fakat bu yeterli olmadığından kampanya ve reklamlarla bu ilginin canlı tutulması gerekmektedir.

Kaynaklar

AKAN, Meral: (2008). “Yörüklerde Taşımada Kullanılan Dokumalar”. 38. ICANAS, 1 (1) içinde 21-43, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları.

AKBULUT, Semra: (2004). Trabzon El Sanatları. Trabzon: Trabzon Valiliği Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları.

ALPAY, Halil Rifat: (1983). “Dokumacılık Eğitim Açısından Üniversite-Sanayi İşbirliğinin Önemi”. III. Ulusal El Sanatları Sempozyumu içinde (1-9). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları.

AYTAÇ, Ahmet: (2008). “Türk Medeniyetinde Dokuma Kültürü ve Yabancı Resim Sanatı Üzerindeki Tarihsel Yeri”. 38. ICANAS, 1 (1) içinde (203-220). Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları.

AYTAÇ, Ahmet: (2010). “Kırgızistan’da Çarpana ve Kolon Dokumacılığında Örnekler”. Millî Folklor, (87), 191-195.

BAŞARAN, Fatma Nur ve KAYABAŞI, Nuran: (2008). “Konya-Ereğli İlçesindeki El Dokuması Halıların Desen Özellikleri”. 38. ICANAS, 1 (1) içinde (241-260). Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları.

DAĞLI, Yücel: (1999). “Evliya Çelebi Seyahatnâmesi'nde Trabzon”. Trabzon Tarihî Sempozyumu Bildirileri (6-8 KASIM 1998), (255-269). Trabzon: Trabzon Belediyesi Yayınları.

DENİZ, Bekir: (2007). “Tekstil Ürünlerini Saklamada Kullanılan Halı ve Düz Dokumalar”. AÜ Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi (12), 1-13.

DERMAN, Sevim ve SÖYLEMEZOĞLU, Feryal (2008), “Tire-Beledi Dokumaları”, 38. ICANAS, 1 (1) içinde 431-448, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları.

ERSOY, Tuğyan Müfide: (1997). “Bilgisayar Yardımıyla El Dokuması Ürün Tasarımı ve Örnek Uygulamalar”. Türkiye’de El sanatları Geleneği ve Çağdaş Sanatlar İçindeki Yeri Sempozyumu Bildirileri. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

KARAKAŞ, Rezan: (2013). “Geçmişten Günümüze Çermik Yöresi İğne Oyacılığı”. Bilim ve Kültür - Uluslararası Kültür Araştırmaları Dergisi, (2), 149-157.

KÖKLÜ, Vildan: (1997). Çankırı İli Kızılırmak İlçesine Ait Birkaç Köyde Bulunabilen El Örgüsü Çorap Örnekleri ve Yeni Tasarımlar. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

OĞUZ, Burhan: (2004). Türk Halkının Kültür Kökenleri 4. İstanbul: Anadolu Aydınlanma Vakfı Yayınları.

ÖGEL, Bahaeddin: (2000). **Türk Kültür Tarihine Giriş** 5. 4. Baskı, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

ÖZAY, Suhendan: (1997). “Halk Dokumacılığında Dokuma Sanatına”. **V. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi Maddi Kültür Seksiyon Bildirileri**. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

ÖZBEL, Kenan: (1945). El Sanatları I Anadolu Çorapları. Ankara: Kılavuz Kitapları: IX.

TANER, Nuri: (1983). “Bir Kültür Ögesi Olarak Çoraplardaki Nakışların Halkbilimsel Önemi Üzerine Düşünceler 1”. Türk Folkloru (46), 12-13.

TÜRKÇE SÖZLÜK: (2005). 10. Baskı. Ankara: TDK.

UMUT, Arzu: (2009). Bir El Sanatı Olarak Süpürgeciliğin Sosyolojik Açıdan İncelenmesi (Adapazarı Örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,

ÜLGER, Nihal: (1999). “Kirkitli Dokuma Teknikleri ile Anadolu Evleri”. 2000’li Yıllarda Türkiye’de Geleneksel Türk El Sanatlarının Sanatsal, Tasarımsal ve Ekonomik Boyutu Sempozyumu Bildirileri içinde (286-289). Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

YAĞAN, Şahin Yüksel: (1978). Türk El Dokumacılığı. 1. Baskı. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

YALÇIN, Gülsüm ve KARAOĞLAN, Hülya: (2010). “MÖ II. Bin’de Anadolu’da Dokumacılık”. Ulusal Meslek Yüksekokulları Öğrenci Sempozyumu (MYO-ÖS), Düzce.

YAZAR, Latife Sinem: (2011). Bursa İli Dağ Yöresinde Sorgun, Kocakovacık, Gedikören, Çeki Köyleri Çorap Örucülüğü ve Bunların Günümüz Tasarımlarına Uygulanması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Ek Şalpazarı Yöresi Dokumalarından Örnekler

Fotoğraf 4: Çanta Çeşitleri

Kaynak Kişi: Fatma Yıldırım Arşivi

Fotoğraf 5: Kol Çantası

Dokuma Türü: Kol çantası, **Çantanın Boyu:** 38 cm., **Çantanın Eni:** 35 cm., **Yapılış Amacı:** Eskiden azık taşımak için günümüzde çok amaçlı kullanılmaktadır. **Kullanılan İplik Cinsi:** Orlon ip. **Çözgüde Kullanılan Renkler:** Siyah, beyaz, kırmızı, sarı. **Bugünkü Durumu:** Ürün sağlamdır ve bugün de kullanılmaktadır. **Onarım Görüp Görmediği:** Onarım görmemiştir.

Fotoğraf 6: Tane Çantası

Dokuma Türü: Tane kabı (tane çantası). **Çantanın Boyu:** 18 cm. **Çantanın Eni:** 17 cm. **Yapılış Amacı:** Eskiden tarlaya giderken içine tohum koymak amacıyla kullanılmıştır.

Kullanılan İplik Cinsi: Orlon ip. **Çözüde Kullanılan Renkler:** Siyah, beyaz, kırmızı, sarı. **Bugünkü Durumu:** Ürün sağlamdır fakat bugün kullanılmamaktadır. **Onarım Görüp Görmediği:** Onarım görmemiştir.

Fotoğraf 7: Boncuklu Kol Çantası

Dokuma Türü: Kol çantası. **Çantanın Boyu:** 19 cm. **Çantanın Eni:** 18 cm. **Yapılış Amacı:** Hem kol çantası olarak hem de köşe süsü olarak kullanılmaktadır. **Kullanılan İplik Cinsi:** Orlon ip. **Çözüde Kullanılan Renkler:** Siyah, beyaz, kırmızı. **Üründe Kullanılan Malzemeler:** Renkli boncuklar, kopçalar (düğmeler), yılan başları (Deniz kabukları) kullanılmıştır. **Bugünkü Durumu:** Ürün sağlamdır ve bugün de kullanılmaktadır. **Onarım Görüp Görmediği:** Onarım görmemiştir.

Fotoğraf 8: Telefon Çantası

Dokuma Türü: Telefon çantası. **Çantanın Boyu:** 9 cm. **Çantanın Eni:** 6 cm. **Yapılış Amacı:** Hem telefon çantası olarak hem de araba süsü olarak kullanılmaktadır. **Kullanılan İplik Cinsi:** Orlon ip. **Çözüde Kullanılan Renkler:** Siyah, beyaz, kırmızı. **Üründe Kullanılan Malzemeler:** Renkli boncuklar, kopçalar (düğmeler) kullanılmıştır. **Bugünkü Durumu:** Ürün sağlamdır ve bugün de kullanılmaktadır. **Onarım Görüp Görmediği:** Onarım görmemiştir.

Fotoğraf 9: Zembil

Dokuma Türü: Zembil. **Ürünün Boyu:** 60 cm. **Ürünün Eni:** 45 cm. **Yapılış Amacı:** Pazar alış-verişi için kullanılır. **Kullanılan İplik Cinsi:** Yün. **Çözüde Kullanılan Renkler:** Siyah, portakal sarısı, kırmızı, beyaz, pembe. **Bugünkü Durumu:** Ürün sağlamdır fakat kullanılmamaktadır. **Onarım Görüp Görmediği:** Onarım görmemiştir. **Ürünün Özellikleri:** Dokuma tezgâhı dar olduğu için zembil iki parçanın birleştirilmesiyle oluşturulmuştur. Yörede bu parçalara “en” denmektedir. Dolayısıyla bu zembil iki enden oluşur. Zembilin ağız kısmında terki bağı adı verilen renkli iplere püskül ve boncuk takılmak suretiyle süsleme yapılmıştır. Zembil yörede şu an kullanılmamakla beraber çok sayıda insanda vardır. Alınmak istendiği takdirde pahalı bir üründür.

Fotoğraf 10: Farklı Renk ve Boyutlarda Çoraplar

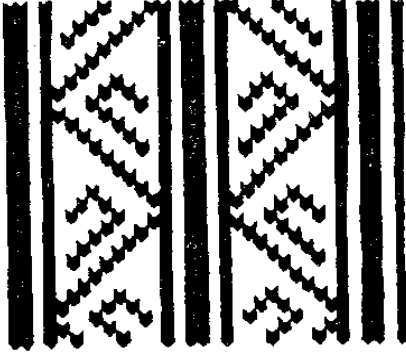

Kaynak Kişi: Fatma Yıldırım Arşivi

Fotoğraf.11: Aynalı Motifli Yöresel Ala Çorap Fotoğraf. 12: Çorap Üzerindeki Motif

Fotoğraf 13: Çorap Üzerindeki Motifin Türk Sanatındaki Benzeri

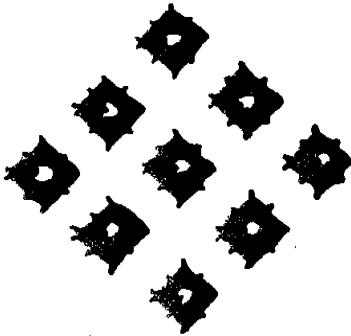
[Kaynak: B.B.O.B.T.M.A: 2064, Aynalı, s. 227]

Ürünün Yöredeki Adı: Ala çorap. **Ürünün Cinsi:** Çorap. **Burun Genişliği:** 6 cm. **Ayak Boyu:** 9 cm. **Topuk Genişliği:** 8 cm. **Topuk Boyu:** 16 cm. **Örgüde Kullanılan Malzeme:** Naylon ip. **Örgüde Kullanılan Araç ve Gereçler:** 20 cm. uzunluğunda, 2 ml. genişliğinde 5 adet iğneyle örülmüştür. **Üründe Kullanılan Renkler:** Siyah, yeşil, beyaz, kırmızı, portakal sarısı. **Üründe Kullanılan Motif:** Aynalı motifi kullanılmıştır. **Ürünün Bugünkü Durumu:** Ürün sağlamdır ve bugün de kullanılmaktadır. **Ürünün Özellikleri:** Çocuklar için örülmüştür.

Fotoğraf 14: Kuşgözü Motifli Patik Çorap

Fotoğraf 15: Çorap Üzerindeki Motifin Türk Sanatındaki Benzeri

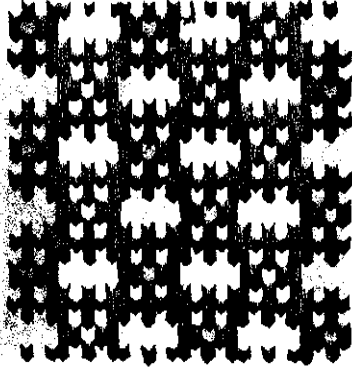
[Kaynak: B.B.O.B.T.M.A:366, Bülbül Yuvası, s. 56]

Ürünün Yöredeki Adı: Ala çorap. **Ürünün Cinsi:** Patik. **Boyutları. Burun Genişliği:** 6 cm. **Ayak Boyu:** 18 cm. **Topuk Boyu:** 9 cm. **Örgüde Kullanılan Malzeme:** Naylon ip. **Örgüde Kullanılan Araç ve Gereçler:** 20 cm. uzunluğunda, 2 ml. genişliğinde 5 adet iğneyle örülmüştür. **Üründe Kullanılan Renkler:** Siyah, yavruağzı. **Üründe Kullanılan Motif:** Kuşgözü motifi kullanılmıştır. **Ürünün Bugünkü Durumu:** Ürün sağlamdır ve bugün de kullanılmaktadır.

Fotoğraf 16: Kafes Motifli Ala Çorap Fotoğraf 17: Çorap Üzerindeki Motif

Fotoğraf 18: Çorap Üzerindeki Motifin Türk Sanatındaki Benzeri

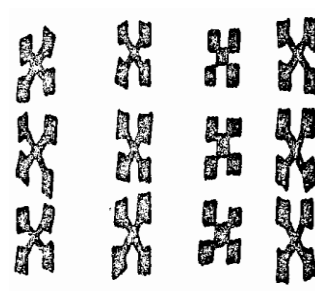
[Kaynak: B.B.O.B.T.M.A: 2518, Ocaklar, s. 272]

Ürünün Yöredeki Adı: Ala çorap. **Ürünün Cinsi:** Çorap. **Burun Genişliği:** 9 cm. **Ayak Boyu:** 19 cm. **Topuk Genişliği:** 10 cm. **Topuk Boyu:** 12 cm. **Örgüde Kullanılan Malzeme:** Naylon ip. **Örgüde Kullanılan Araç ve Gereçler:** 20 cm. uzunluğunda, 2 ml. genişliğinde 5 adet iğneyle örülmüştür. **Üründe Kullanılan Renkler:** Krem, kırmızı, **Üründe Kullanılan Motif:** Kafes motifi kullanılmıştır. **Ürünün Bugünkü Durumu:** Ürün sağlamdır ve bugün de kullanılmaktadır. **Ürünün Özellikleri:** Krem rengin üzerine kırmızı petek motifi işlenmiştir. Kadınların özel günlerde giydiği çoraptır.

Fotoğraf 19: Çiçekli Çorap Sanatındaki Benzeri

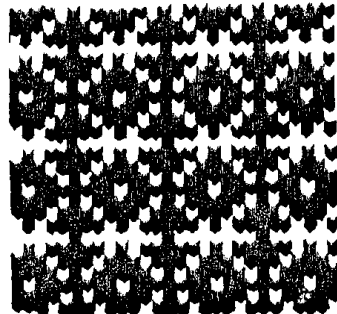
Fotoğraf 20: Çorap Üzerindeki Motifin Türk

[Kaynak: B.B.O.B.T.M.A.: 3011, İşleme, s. 325],[Kaynak: A.T.T.D.O.Y.: Kedi-izi, s. 8][Kaynak: T.D.Y.M.A.A.S.: Karanfil, s. 108]

Ürünün Yöredeki Adı: Ala çorap. **Ürünün Cinsi:** Çorap. **Burun Genişliği:** 8 cm. **Ayak Boyu:** 20 cm. **Topuk Genişliği:** 11 cm. **Topuk Boyu:** 17 cm. **Örgüde Kullanılan Malzeme:** Bebe yününden yapılmıştır. **Örgüde Kullanılan Araç ve Gereçler:** 20 cm. uzunluğunda, 2 ml. genişliğinde 5 adet iğneyle örülmüştür. **Üründe Kullanılan Renkler:** Siyah, kırmızı, mavi, beyaz, sarı. **Üründe Kullanılan Motif:** Yörede çiçekli çorap diye geçmektedir. **Ürünün Bugünkü Durumu:** Ürün sağlamdır ve bugün de kullanılmaktadır. **Ürünün Özellikleri:** Siyah rengin üzerine kırmızı, mavi, beyaz ve sarı renklerle motifler işlenmiştir. Her rengin motifi ayrı olduğunda çiçekli çorap denmektedir.

Fotoğraf 21: Petek Motifli Patik Fotoğraf 22:Patik Üzerindeki Motifin Türk Sanatındaki Benzeri

[Kaynak: B.B.O.B.T.M.A: 2517, Kuş Kafesi, s. 272]

Ürünün Yöredeki Adı: Ala çorap. **Ürünün Cinsi:** Patik. **Burun Genişliği:** 8 cm. **Ayak Boyu:** 20 cm. **Topuk Genişliği:** 13 cm. **Topuk Boyu:** 12 cm. **Örgüde Kullanılan Malzeme:** Naylon ip. **Örgüde Kullanılan Araç ve Gereçler:** 20 cm. uzunluğunda, 2 ml. genişliğinde 5 adet iğneyle örülmüştür. **Üründe Kullanılan Renkler:** Siyah, kırmızı, sarı. **Üründe Kullanılan Motif:** Petek motifi kullanılmıştır. **Ürünün Bugünkü Durumu:** Ürün sağlamdır ve bugün de kullanılmaktadır. **Ürünün Özellikleri:** Siyah rengin üzerine kırmızı ve sarı renklerle motifler işlenmiştir.

Fotoğraf 23: Farklı Boy ve Desenlerde Yün Çorapları

Kaynak Kişi: Fatma Yıldırım Arşivi

Fotoğraf 24: Süs Çorabı

Ürünün Yöredeki Adı: Süs çorabı. **Ürünün Cinsi:** Çorap. **Burun Genişliği:** 4 cm. **Toplam Boy:** 10 cm. **Örgüde Kullanılan Malzeme:** Orlon ip. **Örgüde Kullanılan Araç ve Gereçler:** 20 cm. uzunluğunda, 2 ml. genişliğinde 5 adet iğneyle örülmüştür. **Üründe Kullanılan Renkler:** Krem renk. **Üründe Kullanılan Motif:** Balık kılıcı. **Ürünün Bugünkü Durumu:** Süs olarak kullanılmaktadır.

Fotoğraf 25: Normal Çorap

Ürünün Yöredeki Adı: Normal çorap. **Ürünün Cinsi:** Çorap. **Burun Genişliği:** 9 cm. **Ayak Boyu:** 28 cm. **Topuk Genişliği:** 16 cm. **Topuk Boyu:** 29 cm. **Örgüde Kullanılan Malzeme:** Orlon ipten yapılmıştır. **Örgüde Kullanılan Araç ve Gereçler:** 20 cm. uzunluğunda, 2 ml. genişliğinde 5 adet iğneyle örülmüştür. **Üründe Kullanılan Renkler:**

Tek renk olarak sütlü kahverengi kullanılmıştır. **Üründe Kullanılan Motif:** Direkli göz motifi uygulanmıştır. **Ürünün Bugünkü Durumu:** Ürün sağlamdır ve bugün de kullanılmaktadır. **Ürünün Özellikleri:** Sütlü kahverengin hâkim olduğu çorap üzerine gözler yapılarak direk motifi işlenmiştir.

Fotoğraf 26: Uzun Yün Puturlu Çorap

Ürünün Yöredeki Adı: Uzun yün puturlu çorap. **Ürünün Cinsi:** Yün Çorap. **Burun Genişliği:** 9 cm. **Ayak Boyu:** 20 cm. **Topuk Genişliği:** 13 cm. **Topuk Boyu:** 33 cm. **Örgüde Kullanılan Malzeme:** Orlon ipten yapılmıştır. **Örgüde Kullanılan Araç ve Gereçler:** 20 cm. uzunluğunda, 2 ml. genişliğinde 5 adet iğneyle örülmüştür. **Üründe Kullanılan Renkler:** Tek renk olarak krem renk kullanılmıştır. **Üründe Kullanılan Motif:** Puturlu baklava dilimi motifi uygulanmıştır. **Ürünün Bugünkü Durumu:** Ürün sağlamdır ve bugün de kullanılmaktadır. **Ürünün Özellikleri:** Krem rengin hâkim olduğu çorap üzerine pütürler yapılarak baklava dilimi işlenmiştir. Ayrıca baklava dilimlerinin içine nokta hâlinde bir göz koyulmuştur. Çorap yörede topuk çorabı olarak geçmektedir. Normal çoraplardan küçüktür.

Fotoğraf 27: Boncuklu Patik

Ürünün Yöredeki Adı: Boncuklu patik. **Ürünün Cinsi:** Patik. **Burun Genişliği:** 10 cm. **Ayak Boyu:** 21 cm. **Topuk Boyu:** 9 cm. **Örgüde Kullanılan Malzeme:** Orlon ip ve boncuk kullanılmıştır. **Örgüde Kullanılan Araç Ve Gereçler:** 20 cm. uzunluğunda, 2 ml. genişliğinde 2 adet iğneyle örülmüştür. **Üründe Kullanılan Renkler:** Beyaz renk ip ve kırmızı renk boncuklar kullanılmıştır. **Üründe Kullanılan Motif:** Baklava dilimi. **Ürünün Bugünkü Durumu:** Ürün sağlamdır ve bugün de kullanılmaktadır. **Ürünün Özellikleri:** Çorap yörede patik çorap olarak geçmektedir. Düz örgünün üzerine boncuklarla baklava dilimleri işlenmiştir.